

השקלה להגדה והודיה על שזכינו לחיות בארצנו

להוספה בסיפור יציאת מצרים בליל הסדר

"ודורש מ- 'ארמי אובד אבי' עד שיגמור כל הפרשה כולה"

(משנה פסחים י, ד; רמב"ם הלכות חמץ ומצה ז, ד)

"וכל המוסיף ומאריך בדרש פרשה זו - הרי זה משובח"

(רמב"ם שם)

פרשת "ארמי אובד אבי" (דברים כו, ה-ט) היא פרשת "מקרא ביכורים", הפותחת ב"ארמי אובד אבי, וירד מצרימה", ומסתיימת ב"ויביאנו אל המקום הזה, ויתן לנו את הארץ הזאת, ארץ זבת חלב ודבש". הפרשה מסכמת בחמישה פסוקים את סיפור גלות מצרים והגאולה ממנה. לכן היא נבחרה להיות חוט השדרה של סיפור יציאת מצרים בהגדה. אנו אומרים את ארבעת הפסוקים הראשונים - קטע קטע, ודורשים עליהם עד "ובאותות ובמופתים". את הפסוק החמישי נמנענו מלומר בגלות, כי איזכור המקדש וארץ ישראל היה כואב מדי.

היום אנו זוכים לחיות בארץ ישראל, ב"ה. לכן משפחתנו משלימה את הפרשה עם "ויביאנו אל המקום הזה ..." ודרשות עליו. הוספת פסוק זה מתאימה לפיוט ההודיה שכולנו אומרים אחר כך, "כמה מעלות טובות למקום עלינו", שכן הפיוט מסתיים בהודיה לה' על ש"הכניסנו לארץ ישראל ובנה לנו את בית הבחירה".

אנו מציעים השלמה זו לציבור הרחב.

זה זמן רב חשים רבים כי שיבתנו לארץ ישראל והקמת מדינת ישראל חייבות לקבל ביטוי מוחשי בחיינו הרוחניים. עלינו להכיר טובה לה' על כל הטוב שגמלנו, אפילו בתקופות שבהן חרדים אנו לעתידנו בגלל ירידות במצבנו הכללי. מתוך כך נולד עמוד זה, הנועד לשימוש בליל הסדר, בשעה שאנו מודים לה' על הטוב שגמלנו: "על אחת כמה וכמה, טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו".

ההוספה בנויה בסגנון של הדרשות על הפסוקים הקודמים בפרשת "ארמי אובד אבי", דהיינו סגנון מעורב של - "כמו שנאמר ...", "יכול ...", "רבי פלוני אומר...". סגנון זה משקף את ריבוי המקורות, ובכך מתקיים "כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

יתכן שהמשנה, שקבעה "מתחיל בגנות ומסיים בשבח", אכן התכוונה לקריאת הפרשה ודרישתה כולה, כולל הפסוק החמישי, שכן הניגוד בין ההתחלה הקשה ובין הסוף הטוב מגביר את השמחה ואת ההודיה לה' בהלל, המתאימות לליל זכירת יציאת מצרים.

טרם זכינו לבנין בית הבחירה, ועדיין צובטת קריאת הפסוק החמישי את הלב. ברם אנו מקווים כי בזכות הכרת הטוב על הקיים - "ויתן לנו את הארץ הזאת", ובזכות העלאת זכר המקדש על לבנו, נזכה בקרוב שרוב עם ישראל יחיה בארץ ישראל, ושייבנה בית המקדש, במהרה ובימינו, אמן!

חג כשר ושמה!

הרב דוד מישלוב

המעוניין לקבל דף זה בצורת קובץ מחשב (PDF), להדפסת עותקים נוספים לשימוש בליל הסדר,

ישלח דוא"ל עד לליל בדיקת חמץ לכתובת: djm765@gmail.com.

יש לכתוב בשורת הנושא את המלה: haggada

הרב ד"ר דוד מישלוב, מרצה ומחבר, עורך ומתרגם; מושב חמד - 03-9607156

עדינה מישלוב, פסיכותרפיה, ייעוץ אישי וזוגי; בני ברק ומושב חמד - 050-7896389

וַיָּבֵאוּנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ.

(דברים כו ט)

וַיָּבֵאוּנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר:

"לַהֲיוֹת עֵינֶיךָ פְּתוּחִת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וַיּוֹם, אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אָמַרְתָּ 'יְהִי שְׁמִי שָׁם', לִשְׁמֹעַ אֶל הַתַּפִּלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ
אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה; וְשָׁמַעְתָּ אֶל תַּחֲנֻת עַבְדְּךָ, וַעֲמַד יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר
יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְאַתָּה תִּשְׁמַע, אֶל מָקוֹם שְׁבִתְךָ, אֶל
הַשָּׁמַיִם, וְשָׁמַעְתָּ, וְסָלַחְתָּ."

(תפילת שלמה בחנוכת המקדש, מלכים א ח, כט - ל)

דָּבָר אַחֵר: וַיָּבֵאוּנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה -

אַתָּה מוֹצֵא בִּיעֻקֵּב שְׂרָאָה אוֹתוֹ בְּנוֹי, וְרָאָה אוֹתוֹ חֲרָב, וְרָאָה אוֹתוֹ בְּנוֹי,
שֶׁנֶּאֱמָר: "וַיִּירָא וַיֹּאמֶר: מַה נֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה" - הָרִי בְּנוֹי,
"אֵין זֶה" - הָרִי חֲרָב,

"כִּי אִם בֵּית אֱ-לֹהִים*, וְזֶה שַׁעַר הַשָּׁמַיִם" -

הָרִי בְּנוֹי וּמִשְׁוֹכָל לְעֵתִיד לְבָא.

(ספרי דברים פיסקא שנב על בראשית כח, יז)

דָּבָר אַחֵר: וַיָּבֵאוּנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה - יָכוֹל זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?

כִּשְׁהוּא אוֹמֵר: "וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת" - הָרִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲמֹרָה!

וְכֵן תִּלְמֹד לומר "וַיָּבֵאוּנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה" ?

בְּשֹׁכֵר בִּיאָתָנוּ "אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה", נָתַן לָנוּ "אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת".

(שם פיסקא שא)

וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת - מִלְּמַד שְׁחַפֵּץ בָּנוּ ה'*, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר:

"אִם חַפֵּץ בָּנוּ ה'*, וְהֵבִיא אוֹתָנוּ אֶל הָאָרֶץ הַזֹּאת וּנְתַנָּהּ לָנוּ;
אֶרֶץ אֲשֶׁר זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ."

(במדבר יד, ח)

דָּבָר אַחֵר: וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת -

יָכוֹל הִיא הַפְּסוּלָת שֶׁל שְׂאֵר אֲרָצוֹת!

תִּלְמֹד לומר "אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ" - אֶרֶץ שִׁפְרוּתֶיהָ שְׁמַנִּים כְּחֶלֶב וּמִתּוֹקִים
כְּדָבֶשׁ, לְלַמֶּדֶךָ שְׂאֵרֵי יִשְׂרָאֵל גְּבוּהָה וּמִתּוֹקָה וּמְשֻׁבַּחַת מְכֹל הָאֲרָצוֹת.

(ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תא)

אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: "חֶלֶב" - זֶה חֶלֶב הַפִּירוֹת, "דְּבָשׁ" - זֶה דְּבַשׁ תְּמָרִים.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: "חֶלֶב" - זֶה חֶלֶב וְדָאִי, "דְּבָשׁ" - זֶה דְּבַשׁ הִיעָרוֹת.

(מכילתא דרשב"י יג, ה)

פַּעַם אַחַת נִכְנַס רַבִּי לְבִנְי בֶּרֶק, וּמִצָּא שָׁם אֶשְׁכּוֹל רוֹבֵץ כְּעֵגֶל בֶּן שְׁלֹשׁ שָׁנִים.
פַּעַם אַחַת הִלֵּךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לִסְכַּנִּין, וּמִצָּא עֵז רְבוּצָה תַּחַת הַתְּאֵנָה, וְחָלַב
שׁוֹתֵת מִמֶּנָּה, וּדְבַשׁ יוֹצֵא מִן הַתְּאֵנָה וּמִתְעַרְבֵּין זֶה בְּזֶה.

(מדרש תנאים לדברים כו, ט)

דָּבָר אַחֵר: אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ -

אֵין עִם יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַךְ אֵלָּא בָּאֶרֶץ הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר:

"הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קְדֹשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל
וְאֵת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ, כֹּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם - אֶרֶץ
זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ."

(דברים כו, יט)

"אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם" - הִכָּל בְּזָכוֹת אַבְרָהָם.

(מכילתא דרשב"י יג, ה)